

THE QUEEN OF SOUL

Aretha Franklin werd op 25/3/1942 geboren in Memphis, Tennessee, als vierde van zes kinderen. Nadat haar moeder het huis verliet, werd ze opgevoed door haar vader. Moeder overleed kort daarop. Rond 1950 begon ze piano te leren spelen door te luisteren naar platen van Eddie Heywood, maar verwierp het aanbod van haar vader, Rev. C.L. Franklin, pastoor van de New Bethel Church in Detroit, Michigan, om professionele lessen te volgen. Deze laatste was één van de meest bekende gospelpredikers uit de jaren vijftig, en werd bijgenaamd "Million Dollar Voice". Samen met haar zussen Carolyn en Erma zong Aretha in het kerkkoor van haar vader. Ze kreeg zanglessen van Mahalia Jackson, van The Ward Sisters, van Frances Steadman en van Marion Williams, allemaal vrienden van de familie.

Toen in 1952 gospelster James Cleveland bij de Franklin familie kwam wonen, moedigde die haar muzikale ambities aan, maar haar grootste invloed werd haar vaders vriend, gospelzangeres Clara Ward. Toen ze deze laatste op een begrafenis, 'Peace In The Valley' hoorde zingen, besloot Aretha om een zangcarrière op te starten. Haar eerste opnamen op het Checker label dateren uit 1956, toen ze op veertienjarige leeftijd live versies van Ward hymnes zong in de kerk van haar vader.

In 1960 verliet ze de school, en begon te toeren als gospelzangeres. Aangemoedigd door Sam Cooke, richtte ze zich tot de wereldse muziek. Ze verliet het ouderlijk huis in Detroit, en vestigde zich in New York, waar ze zang- en danslessen volgde, en manager Joe King onder de arm nam. In augustus van dat jaar nam ze in de studio een eerste demo op, bestaande uit vier tracks: 'Right Now', 'Over the Rainbow', 'Love Is The Only Thing' en 'Today I Sing The Blues'. Dit laatste kwam onder de aandacht van John Hammond, talentenjager bij CBS/Columbia Records, die haar een platencontract aanbood. In oktober van dat jaar zag haar debuutelpee 'The Great Aretha Franklin' het levenslicht. Die werd geproduceerd door Hammond, en was een mengeling van jazz, R&B en standaards. 'Today I Sing The Blues' werd eruit als single getrokken en bereikte de tiende plaats in de R&B charts. In december stond ze voor het eerst op de planken in The Village Vanguard. In maart van het jaar daarop nam ze 'Won't Be Long' op met The Ray Bryant Trio. In november van dat jaar bereikte ze met een revival van 'Rock-A-Bye Your Baby With A Dixie Melody', haar eerste en enigste hit op Columbia. In 1962 kwam 'I Surrender, Dear' uit, maar dat deed weinig. De elpee 'The Electrifying Aretha Franklin' kwam uit, en Aretha trouwde met haar manager Ted White. De opvolgers 'Don't Cry, Baby' en 'Try A Little Tenderness' gingen de mist in. Ook de elpee 'The Tender, The Moving, The Swinging Aretha Franklin' haalde niet veel uit. In 1963 volgden dan nog 'Trouble In Mind', uit de elpee 'Laughing', in 1964 'Runnin' Out Of Fools', uit de elpee 'Unforgettable: A Tribute To Dinah Washington', en in 1965 'Can't You Just See Me', uit de elpee 'Runnin' Out of Fools', en de elpee 'Yeah!!!'. Haar laatste elpee voor dit label, 'Soul Sister' deed haar beseffen dat ze deze stal diende te verlaten. Critici vonden dat haar ware aspiraties verscholen bleven onder het popmateriaal. Hier en daar bracht ze wel wat soulgevoel in

haar liedjes, maar haar werk voor dit label, zou later blijken veel te braaf te zijn.

Toen Atlantic Records haar in 1966 overnam, was producer Jerry Wexler vastbesloten om haar soulvolle kant naar boven te halen. Dit leidde tot een lange en vruchtbare samenwerking, waar later wijlen Arif Mardin en Tom Dowd zouden bijkomen. In 1967 nam Wexler haar mee naar de Florence Alabama Music Emporium (FAME) studio's in Muscle Shoals, Alabama, en gebruikte daar de ritmesectie van Wilson Pickett. Er werd een week van opnames voor een elpee gepland, maar na een dag waarop 'I Never Loved A Man (The Way I Love You)' uit de bus kwam (een song die Aretha zelf ontdekte en wou opnemen), en een backingtrack voor 'Do Right Woman - Do Right Man', kreeg haar man een slaande ruzie met een muzikant, en het echtpaar keerde terstond terug naar New York. Een maand later maakte ze met haar zusters de tweede song af, zodat het eerstvermeld nummer als single kon uitgebracht worden. Het bereikte de top van de R&B charts en bleef daar negen weken hangen. Haar eerste gouden plaat was binnen. De gelijknamige elpee verdiende ook een gouden plaat, en de media noemden haar "Lady Soul". In juni verscheen dan een cover van Otis Redding's 'Respect', en dat was meteen goed voor een tweede millionseller. Daar pikte Columbia Records op in, en bracht een verzamel-elpee uit met ouder werk onder de naam 'Aretha Franklin's Greatest Hits'. In september werd 'Baby I Love You' haar derde miljoenenhit, waarna de elpee 'Aretha Arrives' uitgebracht werd. Columbia deed ook weer zijn duit in het zakje met een nieuwe compilatie-elpee 'Take A Look'. '(You Make Me Feel Like A) Natural Woman', een nummer geschreven door Carole King, werd haar volgende hit. Wanneer Columbia Records dat jaar ook nog twee singles op de markt gooide, werd Aretha door Billboard magazine verkozen als "Top Female Vocalist of the Year".

Toen Aretha in 1968 het nummer 'Chain of Fools' van Don Covay coverde, was de volgende gouden plaat binnen bereik. Aan de andere kant van de single stond het nummer '(I Can't Get No) Satisfaction' van The Rolling Stones. De elpee 'Aretha: Lady Soul' kwam op nummer twee terecht. Het was dan ook geen verrassing dat ze in februari 1968 haar eerste Grammy Awards mocht ontvangen voor 'Respect' als "Best Female R&B Vocal Performance of 1967" en voor "Best R&B Recording". Uit de elpee 'Lady Soul' zou daarna nog '(Sweet Sweet Baby) Since You've Been Gone' (met op de achterkant 'Ain't No Way') getrokken worden.

Tijdens haar eerste tournee door Europa trad ze op in Parijs in het Olympia, en dat concert werd opgenomen om later op plaat uitgebracht te worden. In juli van dat jaar kwam haar eerste zelfgeschreven plaat uit, 'Think', en op de achterkant stond haar versie van Sam Cooke's 'You Send Me'. De elpee 'Aretha Now' klom naar nummer drie, en 'Lady Soul' werd verzilverd met een gouden plaat. Haar revival van Dionne Warwick's 'I Say A Little Prayer' werd gekoppeld aan 'The House That Jack Built', zodat de single twee A-kanten kreeg. Uiteraard was dit ook weer goed voor een miljoenenplaat. Twee maanden later zag dan de live opname uit Parijs het daglicht, met de elpee

'Aretha in Paris'. Ze sloot dat jaar af met 'See Saw', ook weer een cover van Don Covay, en ook weer goed voor een miljoenenhit.

In 1969 toerde ze door de USA, maar sommige van haar optredens kregen de stempel in mekaar geflanst. Haar huwelijk ging zienderogen achteruit, richting scheiding. De elpee 'Soul '69' kwam uit, en bevatte enkele pop-jazz fusies. In maart won ze een Grammy Award als "Best Female R&B Performance of 1968" voor 'Chain of Fools'. Daarna volgde de cover van The Band's 'The Weight', met als B-zijde de cover van Smokey Robinson & The Miracles 'The Tracks of My Tears'. In juni bracht Aretha 'I Can't See Myself Leaving You' uit, met op de achterkant de cover van John Hartford's 'Gentle On My Mind'. Nog diezelfde maand draaide ze mee in de R&B muziekspecial 'Soul Bowl '69' in Houston, naast Ray Charles, The Staple Singers, Sam & Dave enz. De maand daarop werd ze gearresteerd omdat ze de orde verstoord had op een parking, een symptoom van haar huwelijksmoeilijkheden.

In augustus verscheen de compilatie-elpee 'Aretha's Gold', en in oktober stond 'Share Your Love With Me' in de hitparade. Aretha nam voor het eerst op in de Criteria Studio's in Miami, en de Beatles' cover 'Eleanor Rigby' zat daartussen. Het jaar daarop kwam de elpee 'This Girl's In Love With You' uit, en daarop stond dan weer haar versie van 'Let It Be'. Dit nummer was opgenomen voor de versie van de Beatles. Diezelfde maand maart won ze een Grammy award voor 'Share You Love With me' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1969. Twee maanden later kwam 'Call Me' met een cover van Dusty Springfield's 'Son Of A Preacher Man' uit. Wanneer ze in augustus naar New York terugkeerde, nam ze een versie van 'Bridge Over Troubled Water' op, waarop Billy Preston meespeelde. Eén maand daarna bereikte 'Don't Play That Song' (cover van Ben E. King) de hitparade, en dat werd haar eerste millionseller sinds 'See Saw'. In oktober kwam de elpee 'Spirit In The Dark' uit, en de cover 'Border Song (Holy Moses)' van Elton John daaruit kwam op single uit.

Het was ondertussen duidelijk dat de nieuwe aanpak met sessiemuzikanten die een soulvoller sound leverden, meer resultaat opleverde. Aretha kon haar creativiteit nu botvieren. Velen zagen haar dan ook als een symbool van "black America", en dat reflecteerde het toenemend zelfvertrouwen en fierheid van de Afro-Amerikanen in de tijd van de burgerrechtenbeweging.

In 1971 trad ze drie avonden op in het Fillmore West in San Francisco, samen met Ray Charles, King Curtis en Tower of Power. Weerom won ze een Grammy award voor 'Don't Play That Song' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1970. Ze haalde Marvin Gaye's en Tammi Terrell's 'You're All I Need To Get By' van onder het stof, terwijl 'Bridge Over Troubled Water' (door Paul Simon geschreven met Aretha in gedachten), weer een millionseller werd. Eén maand later kwam de live elpee 'Aretha Live At Fillmore West' uit.

In augustus zong ze op de begrafenis van King Curtis (doodgestoken in New York) samen met Stevie Wonder, Cissy Houston enz., terwijl haar vader zijn sermoen preekte. Twee maand later kwam de compilatie-elpee 'Aretha's Greatest Hits' uit, en haar versie van Ben E. King's 'Spanish Harlem' bezorgde

haar weerom een miljoenenhit. Twee maand later volgde 'Rock Steady', en dat nummer moest er niet voor onderdoen.

In februari 1972 zong ze weer op een begrafenis, nl. die van haar oude vriendin en mentor Mahalia Jackson in Chicago. Ik wijdde aan het nummer 'Young, Gifted And Black' al een artikel, wel Aretha nam een elpee met die titel op, en die ging goud. Kort daarna won ze weer een Grammy award voor 'Bridge Over Troubled Water' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1971. En de vierde opéénvolgende miljoenenhit volgde, 'Day Dreaming'. Daarna zag de dubbelpee 'Amazing Grace' het licht, met gospelsongs. Hij werd opgenomen met James Cleveland and The Southern California Community Choir, in een kerk in Watts, L.A. Dit was tevens de laatste plaat die door Jerry Wexler geproduceerd werd, en hij behaalde goud. Ook werd de compilatie-elpee 'In The Beginning/The World Of Aretha Franklin 1960-1967' uitgebracht.

In 1973 behaalde ze twee Grammy awards, één voor 'Young, Gifted And Black' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1972, en de andere voor 'Amazing Grace' als "Best Soul Gospel Performance". In augustus kwam dan de elpee 'Hey Now Hey' (The Other Side Of The Sky)' in de winkel, opgenomen in L.A. met Quincy Jones. In 1974 ging Aretha verder op het coverpad met 'Angel' van Jimi Hendrix en 'Until You Come Back To Me (That's What I'm Gonna Do)' van Stevie Wonder. Deze laatste single bezorgde haar weer goud. Ze won weer een Grammy award voor 'Master Of Eyes (The Deepness Of You Eyes)' als "Best Female R&B Vocal Performance' van 1973.

Met de elpee 'Let Me In Your Life' produceerden Wexler, Mardin en Dowd haar samen. Ze werd door het Bethune-Cookman College in Ohio en eredoctoraat toegekend in de rechten. Daarna volgde de elpee 'With Everything I Feel In Me' in 1975. Twee maanden later won ze haar tiende Grammy award voor 'Ain't Nothing Like The Real Thing' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1974, de achtste opeenvolgende maal! In december van dat jaar kwam de elpee 'You' uit, maar die deed niet veel.

De soundtrack van de film 'Sparkle' produceerde Aretha in juli 1976 samen met Curtis Mayfield, en daaruit kwamen de singles 'Something He Can Feel' en 'Jump'. Het jaar daarop trad ze op tijdens de inauguratieavond van president Jimmy Carter, en gaf een a cappella versie van 'God Bless America' ten beste. Ook verscheen de compilatieelpee 'Ten Years Of Gold'. In juli van dat jaar kwam de elpee 'Sweet Passion', uit in een productie van Lamont Dozier.

In april 1978 trouwde ze met de acteur Glynn Turman. In juni verscheen alweer de elpee 'Almighty', en trad ze vijf dagen op in Las Vegas. Het jaar daarop was de elpee 'La Diva' aan de beurt. En in 1980 was ze te zien in de film 'The Blues Brothers' als een serveuse die 'Think' zong. Kort daarop beëindigde ze haar contract met Atlantic en tekende bij Arista, onder de leiding van Clive Davis. De elpee 'Aretha', in een productie van Arif Mardin, was daarvan het resultaat, met daarop een cover van 'What A Fool Believes'

van The Doobie Brothers. In september 1981 kwam dan de elpee 'Love All The Hurt Away' uit, en de titeltrack daarvan was een duet met George Benson.

Na zeven jaar won ze in februari 1982 opnieuw een Grammy award voor 'Hold On, I'm Coming' als "Best Female R&B Vocal Performance" van 1981. Haar derde Arista elpee 'Jump To It' kwam in september van dat jaar uit, in een productie van Luther Vandross. Een gouden plaat was weerom het resultaat. De titeltrack daaruit stormde naar de top van de R&B charts, en bleef daar vier weken hangen. In november trad ze aan op het Jamaica World Music Festival in Montego Bay voor een publiek van vijfenveertigduizend mensen. In juli 1983 kwam de single 'Get It Right' in de hitparade, in augustus gevolgd door de gelijknamige elpee, andermaal geproduceerd door Luther Vandross.

In 1984 won ze de jaarlijkse prijs van het 'Ebony' magazine voor "American Black Achievement". In mei van het volgende jaar betitelde de provincie Michigan haar als "one of Michigan's natural resources". In juli van dat jaar verscheen de elpee 'Who's Zooming Who?' in een productie van Narada Michael Walden. Het werd haar eerst gecertificeerde miljoenenelpee, en verdiende het platina edelmetaal. Ondertussen werd haar vader neergeschoten, en belandde in een coma. De hit 'Freeway Of Love' kwam tot op de derde plaats van de US charts. 'Who's Zooming Who?' deed dat nog eens over. In december verscheen dan het duet 'Sisters Are Doin' It For Themselves' met Annie Lennox van The Eurythmics. In 1986 zag de compilatieelpee 'The First Lady Of Soul' het daglicht. Aretha scoorde ook met de titeltrack uit de film 'Jumpin' Jack Flash', in een productie van de co-writer Keith Richards.

1987 was het jaar dat de elpee 'Aretha' uitkwam, met Narada Michael Walden achter de knoppen. De singles 'Jimmy Lee' en het duet 'I Knew You Were Waiting (For Me)' met George Michael deden het goed. Deze laatste miljoenenhit klom zelfs tot de top van de US en UK charts. In juli van dat jaar nam ze weer gospelsongs op, en ondertussen overleed haar vader. De dubbelelpee 'One Lord, One Faith' uit 1988 betekende haar terugkeer naar de gospel, maar deed niet veel. Tijdens de ceremonie van de dertigste Grammy awards, pikte ze haar dertiende en veertiende Grammy awards op, voor "Best R&B Vocal Duo/Group" en voor "Best R&B Vocal Female". In augustus was op de tv een documentaire te zien die 'Aretha Franklin: The Queen Of Soul' heette. Daarin waren Eric Clapton, Ray Charles, Whitney Houston en Smokey Robinson te zien.

In de jaren daarop volgden nog de cd's 'Through The Storm', 'What You See Is What You Sweat', 'A Rose Is Still A Rose', 'So Damm Happy', en 'Lady Soul'. 'A Rose Is Still A Rose' was haar laatste hit.

Onlangs las ik dat het United Negro College Fund (UNCF) haar de prestigieuze Award of Excellence toekende. Zij is de eerste vrouw worden die dat mag ontvangen. Voorheen waren dat Lou Rawls (2004), Quincy Jones

(2005) en Stevie Wonder (2006). De drie uur durende ceremonie werd opgenomen, en zal volgend jaar te zien zijn in de USA.

Kwaliteit drijft nu eenmaal boven!

Patrick Van de Wiele